

THỰC TRẠNG XÂY DỰNG MÔI TRƯỜNG LÀM VIỆC KHUYẾN KHÍCH HỢP TÁC TẠI CÁC TRƯỜNG TIỂU HỌC THÀNH PHỐ HẢI PHÒNG

Vũ Thị Mai Hương¹, Trịnh Thị Quý^{2*}

Tóm tắt. Xây dựng môi trường làm việc khuyến khích hợp tác trong trường tiểu học là yêu cầu cấp thiết trong bối cảnh thực hiện Chương trình giáo dục phổ thông mới ở nước ta hiện nay. Bài báo là một phần nghiên cứu về thực trạng các Hiệu trưởng trường tiểu học xây dựng môi trường khuyến khích sự hợp tác xoay quanh các nội dung: (1) Tạo môi trường cởi mở thu hút sự tham gia của các bên có liên quan trong các hoạt động của nhà trường; (2) Xây dựng môi trường vật chất, không gian làm việc đảm bảo an toàn về thể chất và tâm lý; (3) Tạo lập môi trường hợp tác thuận lợi để các thành viên trong trường hợp tác, làm việc. Kết quả nghiên cứu cho thấy các Hiệu trưởng có nhiều cố gắng tạo môi trường thu hút sự tham gia của các bên có liên quan trong các hoạt động của nhà trường. Các mối quan hệ trong trường và văn hoá nhà trường tập trung vào vấn đề truyền thông, sự chia sẻ và cùng hỗ trợ nhau phát triển. Tuy nhiên, sự chia sẻ giữa cán bộ quản lý và giáo viên chưa phong phú, chưa rộng rãi nên chưa có sự nhất trí cao trong các giáo viên nên tinh thần trách nhiệm, tính kỷ luật và sáng tạo trong hoạt động dạy học của một số giáo viên vẫn chưa thực sự đảm bảo được yêu cầu dạy học cũng như phát triển nghề nghiệp.

Từ khóa: *Hiệu trưởng; Trường tiểu học; Môi trường hợp tác.*

1. Đặt vấn đề

Hiệu trưởng nhà trường có vị trí quan trọng và tiên quyết trong quá trình xây dựng môi trường làm việc khuyến khích hợp tác trong trường tiểu học đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế. Để thực hiện được vai trò này, người Hiệu trưởng cần có những đặc điểm sau:

Thứ nhất, Hiệu trưởng cần có ý chí và tư duy đổi mới tác động tích cực đến các lực lượng trong và ngoài nhà trường trong việc định hướng xây dựng môi trường nhà trường khuyến khích hợp tác.

Thứ hai, Hiệu trưởng cần tự chủ trong mọi vấn đề, có sự phán đoán và có những quyết định chính xác trong việc bố trí, điều tiết nhân sự. Đồng thời tự chủ trong quản lý nguồn tài chính của nhà trường nhưng cần lưu ý đến việc công khai, minh bạch và chịu trách nhiệm về các quyết định quản lý. Tự chủ gắn với trách nhiệm sẽ là tấm gương kết nối các thành viên nhà trường với mục tiêu chung tạo nên sự chia sẻ gắn kết bền chặt và tự nhiên.

Thứ ba, Hiệu trưởng tiên phong thực hiện hợp tác với đồng nghiệp, cam kết với cộng đồng để thúc đẩy sự thành công trong học tập và hạnh phúc của mỗi học sinh, tạo nên mối quan hệ khăng khít giữa nhiệm vụ xây dựng môi trường khuyến khích hợp tác và với việc góp phần tích cực vào công cuộc phát triển của nhà trường.

Đặc biệt, khi triển khai Chương trình Giáo dục phổ thông mới, Hiệu trưởng có vị trí đầu tàu trong xây dựng môi trường khuyến khích hợp tác. Tiểu học là cấp học đầu tiên áp dụng chương trình sách giáo khoa

Ngày nhận bài: 28/10/2024. Ngày chỉnh sửa: 25/11/2024. Ngày nhận đăng: 11/12/2024.

^{1,2}Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Tác giả liên hệ: Trịnh Thị Quý. Địa chỉ e-mail: quytt@hnue.edu.vn

mối, giáo viên, nhân viên các bên có liên quan và cán bộ quản lý đứng đầu là hiệu trưởng nhà trường cần nêu cao tinh thần chia sẻ, phối hợp khi thực hiện đổi mới. Mỗi một nhà trường cần thiết phải là môi trường thúc đẩy sự hợp tác.

Căn cứ để các cơ quan quản lý nhà nước đánh giá phẩm chất, năng lực của Hiệu trưởng cơ sở giáo dục phổ thông là chuẩn Hiệu trưởng cơ sở giáo dục phổ thông gồm 5 tiêu chuẩn với 18 tiêu chí. Trong đó có những quy định về việc xây dựng môi trường làm việc khuyến khích hợp tác như tiêu chuẩn 3,4.

2. Tổng quan nghiên cứu

Bàn về khái niệm “Môi trường làm việc hợp tác”, khái niệm này được định nghĩa là một tập hợp bao gồm tất cả các yếu tố tự nhiên và xã hội có liên quan mật thiết với nhau, bao quanh con người, và ảnh hưởng đến đời sống của mọi người như tài nguyên thiên nhiên, ánh sáng, cảnh quan, không khí, nước, độ ẩm, mối quan hệ xã hội. Nói chung, môi trường là tất cả những thứ xung quanh chúng ta, cung cấp cơ sở để tồn tại và phát triển [1].

Môi trường làm việc hợp tác trong trường tiểu học là tổng hòa các điều kiện vật chất và tinh thần tại trường, được xây dựng nhằm khuyến khích và tạo điều kiện để các thành viên trong nhà trường chia sẻ, phối hợp với nhau, hướng tới việc hoàn thành nhiệm vụ chung một cách hiệu quả nhất. Xây dựng môi trường làm việc hợp tác tại trường tiểu học là nhiệm vụ của chủ thể quản lý trường (cụ thể là Hiệu trưởng) nhằm tạo nên một môi trường vật chất đáp ứng yêu cầu dạy và học, cũng như một môi trường tinh thần mang tính chia sẻ, thân thiện và cởi mở. Môi trường này cần thu hút sự tham gia của các bên liên quan trong hoạt động nhà trường, để các thành viên phối hợp chặt chẽ, cùng nhau nâng cao chất lượng giáo dục và giảng dạy.

Vấn đề “xây dựng môi trường làm việc hợp tác” trong các trường học là cần thiết để quyết định chất lượng của giáo dục. “Sự thành công của dạy học thông qua làm việc hợp tác phụ thuộc vào nhiều yếu tố, trong đó có những yếu tố mang tính cá nhân như: Vốn hiểu biết, Kinh nghiệm làm việc nhóm; Thái độ và Động cơ thúc đẩy làm việc hợp tác của người học” [2]. Đào Thái Lai - Nguyễn Minh Tuấn đã phân tích các yếu tố về tổ chức, cấu trúc, về người học, người dạy, về môi trường giáo dục cũng như hoạt động quản lý giáo dục. Các yếu tố này được xem xét trên cơ sở lấy các thành tựu của công nghệ thông tin làm nền tảng [3]

Những năm gần đây, “môi trường làm việc hợp tác” trong các nhà trường đã được chú trọng. Nhiều biện pháp được triển khai thực hiện tương đối có hiệu quả và đã huy động được tiềm năng, nguồn lực trong phụ huynh HS và địa phương. Hầu hết các nghiên cứu đều chỉ ra các biện pháp để phát triển môi trường văn hóa chất lượng, thân thiện, an toàn như thành lập nhóm hỗ trợ HS gồm Hiệu trưởng, GV, chuyên gia tâm lý, cha mẹ HS hoặc người giám hộ; nâng cao nhận thức về vai trò của hợp tác cho mỗi cá nhân; bồi dưỡng các kỹ năng về hợp tác; làm việc tích cực trong đội ngũ GV. Bên cạnh đó, các nghiên cứu trong và ngoài nước của các tác giả Johnson & Johnson, Slavin, Friedrich, Nguyễn Thị Thắng đã đưa ra được các biện pháp phát triển kỹ năng giao tiếp, đánh giá đồng nghiệp, kỹ năng làm việc nhóm, trách nhiệm của cá nhân với trách nhiệm của nhóm.

3. Phương pháp nghiên cứu

Để khảo sát, nghiên cứu thực trạng môi trường làm việc khuyến khích hợp tác tại các trường tiểu học thành phố Hải Phòng, chúng tôi đã dùng phương pháp điều tra bằng bảng hỏi; phương pháp phỏng vấn sâu và phương pháp thống kê toán học. Cấu trúc bảng hỏi được thiết kế dưới dạng phiếu trưng cầu ý kiến dành cho giáo viên và cán bộ quản lý. Trong bảng hỏi chúng tôi sử dụng kết hợp loại câu hỏi đóng và câu hỏi mở; câu hỏi sự kiện và câu hỏi về kinh nghiệm chủ quan. Mục tiêu của câu hỏi đóng là hỏi cán bộ quản lý và giáo viên xem họ có tán thành hay không tán thành với một nội dung nào đó được đưa ra trong bảng hỏi. Mục đích của câu hỏi mở muốn tìm hiểu ý kiến của cán bộ quản lý và giáo viên theo cách diễn đạt của họ.

Nghiên cứu thực hiện khảo sát và đánh giá tại 05 trường Tiểu học trên địa bàn quận Lê Chân, thành phố Hải Phòng gồm các trường sau: Trường TH Trưng Vương; Trường TH Dư Hàng Kênh; Trường TH Trần Hưng Đạo; Trường TH Lê Văn Tám; Trường TH Dư Hàng.

Đối tượng khảo sát: 30 cán bộ quản lý của 05 trường Tiểu học; 131 GV của 05 trường Tiểu học trên.

Dữ liệu được thu thập và xử lý bằng phần mềm xử lý dữ liệu SPSS đảm bảo độ tin cậy, khách quan của số liệu

4. Kết quả và thảo luận

4.1. Nội dung xây dựng môi trường làm việc khuyến khích hợp tác trong trường tiểu học

(1) Tạo môi trường cởi mở thu hút sự tham gia của các bên có liên quan trong các hoạt động của nhà trường.

Với tư cách là một tổ chức, mỗi nhà trường đều tồn tại, dù ít hay nhiều một nền văn hoá nhất định [4,5]. Các bên có liên quan trong hoạt động của nhà trường là: Gia đình và Ban đại diện cha mẹ học sinh, tổ chức Công đoàn, Chi đoàn, Hội đồng Đội, Các tổ chức đoàn thể tại địa phương.

Hiệu trưởng có nhiệm vụ tổ chức sự hợp tác với gia đình và Ban đại diện cha mẹ HS để đạt được mục tiêu: Thống nhất quan điểm, nội dung, phương pháp giáo dục giữa nhà trường và gia đình. Huy động mọi lực lượng của cộng đồng chăm lo sự nghiệp giáo dục, xây dựng phong trào học tập và môi trường giáo dục lành mạnh, góp phần xây dựng cơ sở vật chất nhà trường [2, 5]. Mỗi năm các trường thường tổ chức họp phụ huynh vào đầu năm học, hết học kỳ I và cuối năm học để trao đổi thảo luận, bàn bạc rút kinh nghiệm các hoạt động của trường, thống nhất xây dựng và sử dụng quỹ Hội, hỗ trợ nhân lực, vật lực; thu hút Hội tham gia giáo dục học sinh.

Hiệu trưởng có trách nhiệm phối hợp với công đoàn để xây dựng và thực hiện kế hoạch nhà nước ở trường học; quan tâm đến cán bộ, giáo viên; xây dựng tập thể sư phạm và tổ chức công đoàn vững mạnh qua các việc: tổ chức hội nghị cán bộ công chức và các phong trào thi đua; cải tiến lề lối làm việc nhằm nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác; phối hợp có hiệu quả trong các hội đồng được thành lập theo quy định; thực hiện quy chế dân chủ trong hoạt động của cơ quan; phối hợp trong việc chăm lo đời sống vật chất, tinh thần cho cán bộ công chức và trong việc xây dựng đội ngũ cán bộ công chức. [6]

Để hợp tác có hiệu quả, người cán bộ quản lý cần thấy rõ được lĩnh vực chung; ở mỗi lĩnh vực ấy nội dung phối hợp là gì, mỗi tổ chức phải làm gì, có trách nhiệm như thế nào.

Nhà trường cần chủ động, tích cực hợp tác với các lực lượng giáo dục mà đứng đầu là Hiệu trưởng để khuyến khích, thu hút, tạo sự đồng thuận của các bên liên quan cùng quan tâm, tham gia vào công tác giáo dục như trang bị các đồ dùng cần thiết cho trường, trong lớp học, chăm lo cho các đối tượng giáo viên, học sinh có hoàn cảnh khó khăn. [7]

(2) Xây dựng môi trường vật chất, không gian làm việc đảm bảo an toàn về thể chất và tâm lý

Môi trường vật chất đó là diện tích, mặt bằng, khuôn viên, cảnh quan, phương tiện, đội ngũ, học sinh, nguồn lực, tài chính,... phục vụ cho các hoạt động dạy học và giáo dục [4]. Để xây dựng cơ sở vật chất nhà trường ngày một vững đáp ứng với yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay, Hiệu trưởng cần phát huy tích cực vai trò tham mưu với các cấp lãnh đạo, với các tổ chức quần chúng, với các nhà hảo tâm cùng đầu tư, quan tâm, hỗ trợ cho trường. Điều kiện cần thiết để giáo viên hoàn thiện công việc giảng dạy hiệu quả đó là cơ sở vật chất: đồ dùng dạy học, phương tiện dạy học và khuôn viên làm việc [9]. Trường học thực sự an toàn khi có hàng rào bảo vệ xung quanh khu vực trường, hệ thống camera quan sát toàn bộ khuôn viên trường và lớp học, thực hiện tốt các biện pháp khử khuẩn đảm bảo nguồn nước, thực phẩm trong công tác bán trú. Lớp học trang trí phù hợp với lứa tuổi của học sinh, tôn trọng sở thích, nhu cầu của từng học sinh. Môi trường nhà trường thiết kế thân thiện sẽ kích thích tính tích cực, chủ động, tự quyết định và tìm cách giải quyết nhiệm vụ của học sinh. Học sinh sẽ dần biết tự chịu trách nhiệm với các việc làm của mình và sẽ có những bài học tự rút ra cho bản thân. [8]

(3) Tạo lập môi trường hợp tác thuận lợi để các thành viên trong trường hợp tác, làm việc

Để tạo được môi trường hợp tác thuận lợi cần dựa vào một số tiêu chuẩn sau:

Khích lệ tinh thần cá nhân: Trong quá trình công tác, một số cán bộ giáo viên, nhân viên còn hạn chế về chuyên môn và nhận thức nên kết quả công việc không như mong muốn và thường có mặc cảm. Sự khích

lệ tinh thần kịp thời sẽ giúp họ vượt qua chính mình, cảm thấy tự tin và hòa đồng với tập thể [10 – 12]. Khi một cá nhân đạt thành tích xuất sắc trong công việc thì sự khen thưởng, động viên là điều mà bất cứ cán bộ quản lý nào cũng có nhưng làm như thế nào để các nhân viên chưa đạt thành tích tốt không cảm thấy lạc lõng, mất tự tin trong tập thể là điều mà các Hiệu trưởng cần suy tính. Ngoài ra các cán bộ quản lý cũng cần khích lệ tinh thần kịp thời với các nhóm giáo viên, nhân viên làm việc hiệu quả cũng như tư vấn, động viên với các tổ khối chưa hoàn thành công việc được giao [9, 13]. Người lãnh đạo cần thể hiện niềm tin vào khả năng làm việc của mỗi cá nhân hay tổ, khối để từ đó họ yên tâm trong công tác và phát huy hết khả năng, sở trường của mình

Quan hệ đúng mực giữa cán bộ quản lý và giáo viên: Người cán bộ quản lý cần nắm bắt được tư tưởng, tình cảm, năng lực, sở trường của từng giáo viên để từ đó phân công, phân nhiệm, bố trí công việc phù hợp với họ. Bên cạnh đó, người lãnh đạo cũng cần lắng nghe tâm tư, nguyện vọng, ý kiến của giáo viên để điều chỉnh công việc sao cho phù hợp nhằm củng cố tình cảm gắn bó giữa các giáo viên, nhân viên trong nhà trường [13]. Sự “đúng mực” ở đây chính là sự gần gũi, hòa đồng giữa cấp trên và cấp dưới. Trong môi trường sư phạm còn rất nhiều giáo viên có tâm lý ngại gặp gỡ, nói chuyện hay tiếp xúc với Hiệu trưởng cũng như một số cán bộ quản lý còn có tâm lý coi bản thân là “trung tâm”, “là một, là riêng, là thứ nhất” nên chưa đi sâu vào tìm hiểu tâm tư, nguyện vọng của giáo viên, nhân viên dẫn đến môi trường làm việc ngột ngạt, áp lực cho họ khi đến trường. Ngược lại cán bộ quản lý mà suông sã, thân thiện quá thì cũng khiến giáo viên, nhân viên mất đi sự nể phục từ đó sinh ra tâm lý “chây ì, lười nhác” trong công việc. Chính vì vậy mà cán bộ quản lý luôn luôn phải quan hệ “đúng mực” với giáo viên, nhân viên trong nhà trường [10].

Sự tương tác giữa giáo viên với giáo viên: Trong quá trình giảng dạy, ngoài làm việc cá nhân thì sự hợp tác giữa các giáo viên trong tổ, khối cũng rất quan trọng. Sự tương tác này sẽ chỉ ra những điểm cần khắc phục, sửa đổi nhằm nâng cao hiệu quả công việc, tác động đến kết quả học tập của học sinh [11, 14-16]. Để làm được điều này mỗi người giáo viên cần có tinh thần “cầu thị” biết tiếp thu, học hỏi ý kiến, kinh nghiệm, “lắng nghe” chia sẻ từ các đồng nghiệp khác. Khi đó mỗi cái “tôi” cá nhân cần phải được hạ thấp xuống, nhường chỗ cho cái “chung” cái “tập thể”. Mặt khác các giáo viên hay nhân viên trong nhà trường cũng cần phải có sự đồng thuận, quyết tâm cao khi thực hiện công việc cũng như tìm hướng đi mới cho một “tình huống có vấn đề”. Tinh thần đoàn kết, tương trợ lẫn nhau không chỉ giúp giúp họ xử lý tốt các công việc được giao mà còn giải tỏa những lo lắng, áp lực khi làm việc. Nói cách khác họ sẽ cảm thấy “mỗi ngày đến trường là một ngày vui.”

4.2. Thực trạng Hiệu trưởng trường tiểu học xây dựng môi trường khuyến khích hợp tác

(1) Thực trạng tạo môi trường cởi mở thu hút sự tham gia của các bên có liên quan trong các hoạt động của các nhà trường.

Giáo dục trong nhà trường cần có sự kết hợp giáo dục ngoài xã hội và trong gia đình để giúp cho việc giáo dục HS được tốt hơn, thực hiện yêu cầu đổi mới giáo dục. Giáo dục trong nhà trường dù tốt đến mấy, nhưng thiếu giáo dục trong gia đình và ngoài xã hội thì kết quả không cao như mong đợi. Việc tạo môi trường cởi mở thu hút sự tham gia của các bên có liên quan là rất cần thiết trong mọi hoạt động của các nhà trường. Kết quả khảo sát như sau:

Bảng 1. Giáo viên đánh giá thực trạng tạo môi trường cởi mở thu hút sự tham gia của các bên có liên quan trong các hoạt động của các nhà trường

Nội dung	Mức độ thực hiện			Hiệu quả thực hiện		
	Điểm trung bình	Độ lệch chuẩn	Xếp hạng	Điểm trung bình	Độ lệch chuẩn	Xếp hạng
Phối hợp với gia đình và Ban đại diện cha mẹ học sinh.	2.396	0.549	1	2.416	0.552	1
Phối hợp các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường.	2.366	0.484	3	2.327	0.512	2
Tạo điều kiện cho các bên liên quan đóng góp ý kiến để phát triển nhà trường.	2.267	0.488	2	2.248	0.478	3

Quan sát từ kết quả bảng 1, nội dung xếp thứ nhất là “Phối hợp với gia đình và Ban đại diện cha mẹ học sinh” của các nhà trường. Ban đại diện cha mẹ học sinh không chỉ đại diện tiếng nói, bảo đảm quyền lợi cho

học sinh, phụ huynh, là “cầu nối” để thống nhất các hoạt động giữa nhà trường và gia đình mà còn phối hợp với nhà trường tổ chức các hoạt động giáo dục nhân cách, lối sống và nâng cao chất lượng giáo dục, từ đó nâng cao trách nhiệm của gia đình trong chăm sóc, bảo vệ, giáo dục học sinh.

Xếp hạng tiếp theo là “Phối hợp các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường” với điểm trung bình hiệu quả hoạt động là: 2.327. Kết hợp giữa các tổ chức, thành phần tham gia giáo dục sẽ tạo ra sự thống nhất thực hiện mục tiêu giáo dục như các chuẩn mực đạo đức ở học sinh, đảm bảo sự đồng nhất về nhận thức cũng như cách thức hành động để đạt được kế hoạch đề ra.

Bảng 2. Cán bộ quản lý đánh giá thực trạng tạo môi trường cởi mở thu hút sự tham gia của các bên có liên quan trong các hoạt động của các nhà trường

Nội dung	Mức độ thực hiện			Hiệu quả thực hiện		
	Điểm trung bình	Độ lệch chuẩn	Xếp hạng	Điểm trung bình	Độ lệch chuẩn	Xếp hạng
Phối hợp với gia đình và Ban đại diện cha mẹ học sinh.	2.733	0.449	1	2.600	0.498	1
Phối hợp các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường.	2.567	0.568	2	2.533	0.507	2
Tạo điều kiện cho các bên liên quan đóng góp ý kiến để phát triển nhà trường	2.500	0.629	3	2.400	0.621	3

Bảng số liệu cho thấy có sự tương đồng về đánh giá thực trạng nội dung “Thu hút sự tham gia của các bên có liên quan trong các hoạt động của nhà trường”. Điều đó cho thấy, các khách thể đã nhận thức tốt được thực trạng trên. Trong 3 nội dung được đánh giá thì các khách thể đánh giá mục tiêu “Phối hợp với gia đình và Ban đại diện cha mẹ học sinh.” là quan trọng nhất. Để làm rõ ý kiến này chúng tôi phỏng vấn sâu cô giáo N.T.T.H (trường Tiểu học Trần Hưng Đạo), cô cho biết: “Ban đại diện cha mẹ học sinh có vai trò kết nối giữa nhà trường và gia đình, góp phần quan trọng nâng cao chất lượng dạy và học, bảo đảm quyền lợi cho học sinh và phụ huynh”.

Cán bộ quản lý đánh giá: Các nhà trường đã có những biện pháp thu hút sự tham gia của chính quyền địa phương, Ban đại diện cha mẹ học sinh và các tổ chức xã hội trong công tác giáo dục. Huy động và sử dụng có hiệu quả đội ngũ nhà giáo, cán bộ quản lý giáo dục, cơ sở vật chất, thiết bị đào tạo, các nguồn lực tài chính. Việc kí kết các bản thỏa thuận hợp tác, phối hợp với các bên liên quan trong các hoạt động giáo dục của nhà trường trong nhiều năm qua vẫn còn hình thức, chưa thật cụ thể; việc chia sẻ kinh nghiệm trong thực tiễn giảng dạy và nghiên cứu, tổ chức các chương trình hội nghị, hội thảo, chuyên đề và các hoạt động giáo dục khác vẫn trong phạm vi hẹp.

(2) Thực trạng xây dựng không gian làm việc, môi trường vật chất đảm bảo an toàn tạo sự thân thiện, cởi mở, hợp tác.

Môi trường làm việc do cán bộ, giáo viên tạo lập, phát triển, duy trì và nuôi dưỡng nó. Người lãnh đạo cần tạo điều kiện để mọi người được làm việc trong một môi trường thân thiện, cởi mở, có thể chia sẻ một cách có hệ thống và hiệu quả những kinh nghiệm trong quá khứ.

Bảng 3. Cán bộ quản lý đánh giá thực trạng xây dựng không gian làm việc, môi trường vật chất đảm bảo an toàn tạo sự thân thiện, cởi mở, hợp tác

Nội dung	Mức độ thực hiện			Hiệu quả thực hiện		
	Điểm trung bình	Độ lệch chuẩn	Xếp hạng	Điểm trung bình	Độ lệch chuẩn	Xếp hạng
Có kế hoạch hoàn thiện cơ sở vật chất theo hướng hiện đại, cập nhật với cách mạng công nghệ 4.0.	2.400	0.563	4	2.433	0.568	3
Tạo ra các không gian làm việc có tính hợp tác: có không gian mở, trang trí hợp lí, được trang bị đầy đủ trang thiết bị.	2.467	0.571	3	2.333	0.661	5
Xây dựng nhà trường an toàn, đảm bảo vệ sinh.	2.767	0.431	1	2.633	0.490	1
Tổ chức các không gian phù hợp với cuộc sống thực hàng ngày của học sinh, giáo viên, nhân viên.	2.367	0.556	5	2.400	0.621	4
Hiệu trưởng tích cực tham mưu với các cấp lãnh đạo, với các tổ chức quần chúng, với các nhà hảo tâm để huy động sự đóng góp các nguồn lực.	2.633	0.556	2	2.600	0.498	2

Bảng số liệu cho thấy, xếp thứ nhất là nội dung “Xây dựng nhà trường an toàn, đảm bảo vệ sinh”. Khi được hỏi phỏng vấn sâu, cô H.T.H (trường Tiểu học Lê Văn Tám) cho rằng: “Xây dựng nhà trường an toàn là hết sức quan trọng, trước hết cần làm tốt công tác tuyên truyền, vận động phụ huynh, học sinh thực hiện nghiêm túc quy định về an toàn trong trường học. Giáo dục học sinh nâng cao nhận thức về xây dựng trường học an toàn, rèn học sinh ý thức thực hiện tốt nội quy trường lớp, phòng chống các tai nạn thương tích. Giáo dục học sinh thực hiện tốt an toàn giao thông, tăng cường vận động và phối hợp tổ chức cho học sinh học bơi để phòng chống đuối nước”.

Với điểm trung bình ở mức độ thực hiện là 2.633 và điểm trung bình ở hiệu quả thực hiện là 2.600 thì “Hiệu trưởng tích cực tham mưu với các cấp lãnh đạo, với các tổ chức quần chúng, với các nhà hảo tâm để huy động sự đóng góp các nguồn lực” xếp ở vị trí thứ hai. Huy động mọi nguồn lực, mạnh thường quân, phối hợp với phụ huynh học sinh nhằm tạo nguồn tài chính dồi dào đảm bảo chủ động thực hiện các chiến lược phát triển nhà trường; tranh thủ tối đa sự hỗ trợ tài chính của các doanh nghiệp, các nhà hảo tâm. Hiệu trưởng chính là linh hồn của nhà trường, chất lượng mọi hoạt động cũng như công tác chuyên môn của nhà trường được nâng lên phụ thuộc vào tầm nhìn, chiến lược của người Hiệu trưởng. Khi người Hiệu trưởng có khả năng ngoại giao tốt đối với các tổ chức xã hội, các bên liên quan đến giáo dục, có tiếng nói ảnh hưởng đến các bên liên quan sẽ mang lại nhiều lợi ích cho tập thể cán bộ, giáo viên, nhân viên nhà trường.

(3) Thực trạng tạo môi trường tinh thần, môi trường văn hóa khuyến khích hợp tác làm việc.

Có nhiều yếu tố tạo nên “môi trường tinh thần, môi trường văn hóa khuyến khích hợp tác làm việc” ở các trường tiểu học. Để tìm hiểu một cách cụ thể chúng tôi tiến hành khảo sát dựa trên 12 tiêu chí. Kết quả khảo sát như sau:

Bảng 4. Giáo viên đánh giá thực trạng tạo lập môi trường hợp tác thuận lợi để các thành viên trong trường hợp tác, làm việc

Nội dung	Mức độ thực hiện			Hiệu quả thực hiện		
	Điểm trung bình	Độ lệch chuẩn	Xếp hạng	Điểm trung bình	Độ lệch chuẩn	Xếp hạng
Xây dựng mối quan hệ có chiều sâu giá trị văn hóa, ứng xử đẹp	2.485	0.502	2	2.396	0.491	3
Xây dựng truyền thống tốt đẹp của nhà trường, tạo ra bầu không khí trong lành, học trò tích cực học tập và rèn luyện, tu dưỡng.	2.584	0.495	1	2.475	0.502	1
Nhà trường có thông điệp rõ ràng hướng đến hợp tác	2.436	0.518	4	2.376	0.487	4
Xây dựng môi trường hình thành niềm tin của các thành viên với nhà trường, với lãnh đạo, với đồng nghiệp	2.445	0.499	3	2.436	0.498	2
Xây dựng nhà trường thành tập thể đoàn kết nhất trí và ở đó luôn có tình người.	2.564	0.518	2	2.525	0.502	2
Nhà trường đề cao sự thân thiện, lòng nhân hậu, đức bao dung của mọi người trong tập thể.	2.574	0.517	1	2.535	5.013	1
Xây dựng môi trường mà các thành viên đồng viên đồng nghiệp kịp thời	2.545	0.520	3	2.496	0.495	3
Tạo ramồi quan hệ giữa lãnh đạo và giáo viên, nhân viên cởi mở, dân chủ, lắng nghe, thừa nhận	2.515	0.502	5	2.4758	0.495	5
Khuyến khích các thành viên làm việc cùng nhau cởi mở, cộng tác.	2.525	0.502	4	2.456	0.498	6
Khuyến khích các thành viên giúp đỡ nhau cùng tiến bộ.	2.505	0.502	6	2.446	0.497	7
Tổ chức hoạt động cho giáo viên cùng nhau làm việc gắn kết.	2.475	0.502	7	2.426	0.517	8
Kịp thời giải quyết các mâu thuẫn.	2.465	0.502	8	2.476	0.498	4

Từ bảng 4 cho thấy việc Xây dựng môi trường văn hoá tinh thần thân thiện, cởi mở, chia sẻ ở các trường như sau: Về cơ bản giáo viên đánh giá mức độ thực hiện và hiệu quả của việc thực hiện “Xây dựng truyền thống tốt đẹp của nhà trường, tạo ra bầu không khí trong lành, học trò tích cực học tập và rèn luyện, tu dưỡng” ở vị trí đầu tiên. Văn hoá tinh thần là yếu tố quan trọng trong việc nâng cao chất lượng và tạo nên

thương hiệu riêng cho mỗi nhà trường. Xây dựng và phát triển văn hóa tinh thần là một quá trình lâu dài, kiên trì và bền bỉ, đòi hỏi sự nỗ lực của tập thể giáo viên trong trường, trong đó cán bộ quản lý đóng vai trò then chốt. Không khí làm việc thân thiện, cởi mở, chia sẻ sẽ là động lực cho giáo viên, thể hiện ý kiến của mình, tạo niềm tin đối với mọi người để thống nhất hợp tác, chia sẻ kinh nghiệm giáo dục tích cực, tạo tâm lý thoải mái, hứng thú cho mỗi cán bộ quản lý, giáo viên khi đến trường làm việc thực sự “Mỗi ngày đến trường là một ngày vui”. Trong nội dung “Tạo môi trường thuận lợi để các thành viên trong trường hợp tác, làm việc” thì tiêu chí được xếp thứ nhất là: “Nhà trường đề cao sự thân thiện, lòng nhân hậu, đức bao dung của mọi người trong tập thể” với điểm trung bình ở mức độ thực hiện là 2.574 xếp cuối cùng là “Tổ chức hoạt động cho giáo viên cùng nhau làm việc gắn kết”. Từ bảng trên cho thấy hiện nay các nhà trường chưa thật chú trọng đến việc cho giáo viên cùng nhau làm việc gắn kết trong các hoạt động. Qua phỏng vấn cô N.T.T.H (trưởng Tiểu học Trưng Vương) cho biết: “Các hoạt động để giáo viên làm việc cùng nhau chưa có nhiều ngoài việc sinh hoạt chuyên môn. Nhà trường ít tổ chức cho giáo viên tham quan học hỏi giao lưu do điều kiện kinh tế và thời gian để sắp xếp công việc do đặc thù của trường dạy 100% học sinh học 2 buổi/ngày”.

5. Kết luận

Hiệu trưởng trường tiểu học xây dựng môi trường khuyến khích sự hợp tác cần được thực hiện ở cả môi trường vật chất và môi trường tinh thần. Xác định rõ ràng các bên liên quan tham gia vào quá trình giáo dục học sinh và khuyến khích sự hợp tác của các bên liên quan bên trong và bên ngoài nhà trường sẽ tạo ra sức mạnh tổng hợp, cộng hưởng lợi thế của nguồn lực trong và ngoài nhà trường nhằm hướng tới nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện học sinh tiểu học trong bối cảnh hiện nay.

Môi trường tâm lý cởi mở, tinh thần tương thân tương ái, đoàn kết, văn hóa khuyến khích hợp tác là quan trọng nhất, giúp các nhà trường tiểu học có thể khắc phục những khó khăn còn tồn tại về môi trường vật chất và những điều kiện trang thiết bị thiếu thốn khi thực hiện hoạt động giáo dục học sinh ở các nhà trường tiểu học. Do đó, cán bộ quản lý các nhà trường (Hiệu trưởng) cần đặc biệt quan tâm tới thành tố “tăng băng chìm” này để tạo ra sức mạnh bền vững, lâu bền cho đội ngũ giáo viên, nhân viên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Phạm Hồng Quang (2006), Môi trường giáo dục, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
- [2] Nguyễn Thành Vinh (2011), Xây dựng văn hóa chất lượng trong môi trường giáo dục, Tạp chí Giáo dục, số 264, kỳ I.
- [3] Đặng Bá Lâm (2005), Quản lý nhà nước về giáo dục: Lý luận và thực tiễn, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [4] Jawoski và cộng sự (1988), Môi trường vĩ mô và môi trường vận hành.
- [5] Nguyễn Thị Doan, Đỗ Minh Cường, Phương Kỳ Sơn (1996), Học thuyết quản lý, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [6] Masoom, M. R. (2021), Teachers' Perception of Their Work Environment: Evidence from the Primary and Secondary Schools of Bangladesh, Hindawi Education Research International, Volume 2021, Article ID 4787558, 12 pages. DOI: <https://doi.org/10.1155/2021/4787558>.
- [7] Trần Thị Thúy Hà (2018), Quản lý công tác phối hợp các lực lượng giáo dục trong hoạt động giáo dục môi trường cho học sinh tiểu học thành phố Đà Nẵng, Tạp chí Giáo dục, số 427, kỳ I.
- [8] Ibrahim, N. M., Osman, M. M., Bachok, S., and Mohamed, M. Z. (2016), Assessment on the Condition of School Facilities: Case Study of the Selected Public Schools in Gombak District, Procedia-Social and Behavioral Sciences, vol. 222, pp. 228–234.
- [9] Nguyễn Thị Thắng, Yếu tố cá nhân và hiệu quả làm việc hợp tác trong học tập, Trường Đại học Ngoại ngữ, ĐHQGHN.

- [10] Bùi Thị Diễm (2020), Phát triển môi trường giáo dục an toàn, thân thiện – Kinh nghiệm từ nền giáo dục Phần Lan, Tạp chí Giáo dục.
- [11] Nguyễn Vũ Bích Hiền (chủ biên), Nguyễn Thị Minh Nguyệt, Nguyễn Xuân Thanh (2017), Giáo trình Văn hóa tổ chức, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [12] Moore, F. F. (2021), The Role of Good Quality Student-Teacher Relationships when Working with Students with Challenging Behaviours in Mainstream Primary Schools in Western Australia, ECU, Australia.
- [13] Bùi Thị Diễm (2020), Phát triển môi trường giáo dục an toàn, thân thiện – Kinh nghiệm từ nền giáo dục Phần Lan, Tạp chí Giáo dục.
- [14] Amtu, O., Makulua, K., Matital, J., and Pattiruhu, C. M. (2020), Improving Student Learning Outcomes through School Culture, Work Motivation and Teacher Performance, International Journal of Instruction, vol. 13, no. 4, pp. 885–902.
- [15] Brown, M., Kathleen, R., and Wynn, S. R. (2009), Finding, Supporting, and Keeping: The Role of the Principal in Teacher Retention Issues, Leadership and Policy in Schools, vol. 8, no. 1, pp. 37–63.
- [16] Kuncoro, T., & Dardiri, A. (2017), Teacher Performance and Work Environment in the Instructional Process in Vocational School, AIP Conference Proceedings, 1887(September). DOI: <https://doi.org/10.1063/1.5003526>.

ABSTRACT

The current situation of building cooperation working environment at elementary schools in Hai Phong City

Creating a work environment that encourages collaboration in primary schools is an urgent requirement amidst the implementation of the new general education program in our country. This article is part of a study on the current status of primary school principals in building environments that foster collaboration, focusing on the following aspects: (1) creating an open environment that attracts the participation of stakeholders in school activities; (2) establishing a physical and working space that ensures physical and psychological safety; and (3) creating a favorable collaborative environment for members within the school to cooperate and work together. The research results show that principals have made significant efforts to create an environment that attracts stakeholder participation in school activities. Relationships within the school and the school culture focus on tradition, sharing, and mutual support for development. However, the sharing between school administrators and teachers is not rich or extensive, leading to a lack of strong consensus among teachers. Consequently, the sense of responsibility, discipline, and creativity in teaching activities among some teachers do not fully meet the requirements for effective teaching and professional development.

Keywords: *Principal; Primary school; Collaborative environment.*